

Kapitola 11

Blízký východ, Středomoří a Afghánistán v české zahraniční politice

Marek Čejka, Michaela Ježová a Bronislav Bechyněský

BLÍZKÝ VÝCHOD, STŘEDOMOŘÍ A AFGHÁNISTÁN V ČESKÉ ZAHRAIČNÍ POLITICE: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONTEXT

V roce 2015 zůstaly základní principy zahraniční politiky ČR vůči Blízkému východu v zásadních bodech shodné s předešlými lety. Podle nové *Koncepce zahraniční politiky ČR*, která byla přijata v červenci roku 2015, se ČR i nadále zaměřovala na posilování bilaterálních ekonomických vztahů se zeměmi regionu, především pak se Státem Izrael, oblastí Zálivu a severní Afriky, s cílem zajistit bezpečnostní stabilitu v oblasti. Přestože bilaterální prioritou zůstává strategické partnerství s Izraelem, v nově přijaté koncepci se ČR zároveň zavazuje k nutnosti posilování spolupráce s Palestinskou samosprávou a přípravě palestinské reprezentace na přijetí plné státnosti. Nová koncepce taktéž vyzdvihuje nutnost standardizace vztahů s Íránem. Oproti předešlým letům se tak v nové koncepci projevuje snaha levicové vlády posilovat nová bilaterální partnerství v oblasti bez prioritního ohledu zájmů Státu Izrael.¹

Česká republika byla v roce 2015 nucena více reagovat na aktuální vývoj v oblasti, který byl oproti uplynulým letům komplikovanější a souvisel většinou s násilnými dozvuky a reakcemi na tzv. Arabské jaro. Přestože se ČR podařilo prohloubit bilaterální spolupráci s některými zeměmi regionu, možnosti zahraniční politiky na Blízkém východě jsou i nadále limitovány.

Nejdramatičtější byl hlavně vývoj v oblasti Sýrie a Iráku, na části jejichž území se v roce 2014 pevněji etablovala entita, která sama sebe začala nazývat „Islámský stát v Iráku a Sýrii“ (ISIS). V Sýrii zároveň pokračoval krvavý konflikt mezi režimem prezidenta Bašára Asada a nejrůznějšími frakcemi opozičních sil, do kterého také byla stále výrazněji zapojena řada různých důležitých zahraničních aktérů jako Rusko, Turecko, Saúdská Arábie, Írán a další. Vážná bezpečnostní situace panovala v roce

2015 rovněž v Jemenu, kde dlouhotrvající konflikt nízké intenzity přerostl v občanskou válku. V Egyptě, se kterým má Česká republika tradičně silné vazby, došlo *de facto* k návratu „starého režimu“ poté, co byl maršálem Sísím odstraněn demokraticky zvolený, ale stále autoritativnější establishment prezidenta Mursího a Muslimského bratrstva. Nepochybně pozitivní vývoj můžeme zaznamenat v Íránu, kde během roku 2015 mezinárodní mocnosti podepsaly smlouvu o omezení iránského jaderného programu. Na začátku roku 2016 pak Mezinárodní agentura pro atomovou energii vydala prohlášení, že Írán skutečně dodržuje podmínky smlouvy, což vzápětí vedlo k uvolnění sankcí vůči iránskému režimu. K jistému vylepšení situace došlo také v oblasti Maghrebu s výjimkou Libye. Zatímco Libye se i nadále nachází ve stavu občanské války a ohrožuje stabilitu okolních států, Maroko, Tunisko, ale nově také Alžírsko, se postupně stávají významnějšími partnery pro ČR v oblasti.

Jedním z hlavních zájmů ČR i nadále zůstalo udržení strategického partnerství a nadstandardních vztahů se Státem Izrael. Z řad vrcholných českých politiků se ale také začaly ozývat i určité kritické výtky hlavně k izraelské politice vůči Palestincům, přičemž ministr zahraničních věcí Lubomír Zaorálek byl v roce 2015 po dlouhé době prvním významným českým politikem, který navštívil nejen „bezpečný“ Západní břeh, ale také politiky málo navštěvované pásmo Gazy. Právě během své návštěvy Izraele a Palestinské autonomní samosprávy se ministr Zaorálek pustil do kritiky Izraele za výstavbu židovských osad na palestinských územích. Dle jeho slov Izrael podniká jednostranné kroky, které znemožňují pokračování blízkovýchodního mírového procesu.² Další kritika na stranu Izraele se ozývala také od ministra obrany Martina Stropnického. Česká republika posílila v roce 2015 i vztahy s Jordánskem, které hraje v oblasti velmi důležitou úlohu. Je totiž vklíněno mezi aktéry nejrůznějších regionálních konfliktů (Irák, Sýrie, Izrael a Palestina), a přesto si udržuje stabilitu. Česká republika se tak např. aktivně zapojila do pomoci syrským uprchlíkům na území Jordánska.

Na domácí scéně se problematika regionu Blízkého východu objevovala hlavně v souvislosti s přílivem uprchlíků do Evropy, především z území Turecka a severní Afriky. Tato problematika a špatná úroveň informování o ní začala polarizovat českou politiku i veřejnost. Posílily různé islamofobní, protiimigrantské a protievropské iniciativy a také některé populistické politické strany začaly využívat zmiňovaná témata ve svůj politický prospěch. Do této chaotické, emotivní a nepřiliš racionálně vedené diskuse začali jednostranně až populisticky zasahovat i prezident Miloš Zeman a politici některých mainstreamových stran (ODS, „konzervativní“ křídlo ČSSD atd.). V roce 2015 se otázka uprchlické krize několikrát projednávala na zasedání Poslanecké sněmovny PČR. Po schválení kvót EU pro uprchlíky se konalo její mimořádné zasedání s cílem vyřešení nelegální migrace. Přestože ČR hlasovala proti přijetí kvót, předseda vlády Bohuslav Sobotka si vyslechl značnou kritiku přijetí rozhodnutí hlasování. Některé strany (KSČM, Hnutí Svoboda) dokonce navrhly, aby ČR následovala příkladu Slovenska a podala žalobu k Evropskému soudnímu dvoru. Poslanecká sněmovna se nakonec usnesla na odmítnutí trvalých mechanismů přemísťování uprchlíků. Zároveň však v roce 2015 došlo k mimořádnému navýšení částky poskytované na pomoc třetím zemím, odkud do Evropy přicházejí noví imigranti. Celkem ČR uvolnila mimořádných 136 mil. Kč, které budou přerozděleny v rámci Světenec-

kých fondů EU pro region Blízký východ a západní Balkán (MADAD). Politická debata a mnohdy kontroverzní projevy některých českých politiků se projevy na extrémizaci české veřejné scény. Otázka problematiky Blízkého východu tak i nadále zůstává značně politizována.

BLÍZKÝ VÝCHOD, STŘEDOMOŘÍ A AFGHÁNISTÁN V ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITICE: UDÁLOSTI A AGENDA

Česká diplomacie a Izrael a Palestina

V roce 2015 došlo k dalšímu pokračování nadstandardního strategického partnerství mezi Českou republikou a Izraelem. Mělo podobu řady mezistátních návštěv mezi oběma zeměmi a také prohloubení ekonomických vztahů.

Zatímco v roce 2015 nedošlo na české vnitropolitické scéně k nějakým výrazným politickým událostem, v březnu 2015 proběhly v Izraeli předčasné parlamentní volby. Zvítězila v nich – navzdory průzkumům – nacionalisticky-pravicová strana Likud, a tak premiér Benjamin Netanjahu pokračoval svým už čtvrtým premiérským obdobím. Český premiér B. Sobotka už před volbami prohlásil, že ČR bude s novou vládou spolupracovat a že by na tom nic nezměnilo vítězství kteréhokoliv z hlavních izraelských politických bloků.³

V roce 2015 došlo k několika významným mezistátním návštěvám mezi ČR a Izraelem. V červnu např. odjel do Izraele ministr zahraničních věcí L. Zaorálek. Navštívil nejen Izrael, ale jako první významný představitel ČR za posledních patnáct let i pásmo Gazy. Po návratu z Gazy se vyjádřil, že byl šokován špatným stavem oblasti.⁴ Zde je třeba doplnit, že Česká republika pomáhá Palestině v rámci rozvojové pomoci, většina této české pomoci jde ale na Západní břeh, nikoliv do Gazy.⁵

Od Zaorálka také zazněla před jednáním s premiérem Netanjahuem v Jeruzalémě i jistá kritika izraelské politiky, neboť český ministr mj. prohlásil, že Izrael torpéduje blízko-východní mírový proces výstavbou židovských osad na palestinském území.⁶ Během návštěvy Izraele pak na bezpečnostní konferenci v Izraeli zmínil, že Praha je připravena hostit izraelsko-palestinské mírové rozhovory. Obě strany konfliktu by podle něj měly pro jeho vyřešení dělat více. Za zásadní problém označil opět především výstavbu židovských osad na palestinském území.⁷

V říjnu naopak navštívil ČR izraelský prezident Reuven Rivlin a setkal se s prezidentem Zemanem. Rivlin na dotaz k současným nepokojům v Izraeli zdůraznil, že jeho stát nevyhlásil válku islámu a že chce, aby v Jeruzalémě žili Židé i muslimové společně. Poté M. Zeman přešel k bezpečnostní tematice. „*Obě země jsou, byť v různé míře, vystaveny tlaku fundamentalistů, chcete-li, extremistů. Izrael bezprostředně, proto jsem například uvítal vyslání naší pozorovací mise na Golanské výšiny nebo další české mise na Sinaji. Domnívám se, že by bylo rozumné, aby se ČR podílela i na misi UNIFIL v Libanonu,*“ uvedl prezident.⁸ Zeman se přitom za Izrael výrazně postavil, když odmítl návrh Francie a některých dalších zemí, aby na mír v Jeruzalémě dohlížela mezinárodní pozorovatelská mise. Poukázal na předchozí neúspěšné zahraniční intervence na Blízkém východě. Český prezident také odmítl jednání s radikál-

ním palestinským hnutím Hamás. Byl tak dokonce razantnější než Rivlin, který rozhovory s touto organizací zcela nevykloučoval.⁹ Zeman se s Rivlinem také shodl na tom, že vývoj obchodní výměny mezi oběma zeměmi není uspokojivý. Česká republika má přitom s Izraelem výrazně aktivní bilanci: loni tam vyvezla zboží za 13,7 mld. Kč a opačným směrem šlo zboží za 5,9 mld. Kč. Oba politici tak nejspíš naráželi na to, že za posledních pět let se objem výměny příliš nezměnil.¹⁰

Ve vztahu k Izraeli Poslanecká sněmovna v prosinci 2015 ve svém usnesení odmítla rozhodnutí Evropské komise, podle kterého bude muset být izraelské zboží z palestinských území označováno upozorněním, že jde o produkt pocházející z židovské osady. Pro jednotlivé části usnesení hlasovalo 98 poslanců ze 118.¹¹

V roce 2015 došlo k posílení česko-izraelských ekonomických vztahů na mnoha polích. Byl např. vytvořen zcela nový diplomaticko-vědecký post, do kterého byla v srpnu 2015 jmenována mladá diplomatka Delana Mikolášová. Ta se bude v rámci činnosti české ambasády v Izraeli specializovat na vyhledávání kontaktů pro vytváření společných česko-izraelských projektů. Zejména bude mít za úkol rozvíjet spolupráci v projektech financovaných z programů mezinárodní spolupráce Gešer a Kontakt, z Evropských strukturálních a investičních fondů a z programu Horizon 2020. Bude podporovat a rozvíjet strategická partnerství mezi izraelskými a českými univerzitami a výzkumnými pracovišti, prezentovat českou vědu a výzkum na konferencích a odborných fórech a podporovat vysílání českých vědců do výzkumných týmů v Izraeli.¹²

Další impulz česko-izraelským vztahům daly čtyři nové smlouvy s izraelskými firmami, které byly podepsány při podnikatelské misi organizované HK ČR a Česko-izraelskou smíšenou obchodní komorou (ČISOK).¹³

Nové obchodní kontrakty byly také uzavřeny v oblasti obrany. Česká armáda hodlala pořídit nové izraelské 3D mobilní radary za téměř 6 mld. Kč. Namísto plánovaného výběrového řízení ale rozhodla nakoupit techniku přímým vládním kontraktem.¹⁴ V roce 2015 vůbec poprvé nabízel českí zbrojaři své výrobky na mezinárodním zbrojním veletrhu v Tel-Avivu. Na zmíněném veletrhu tento rok chyběla např. Velká Británie, Francie nebo skandinávské země. Jejich vlády totiž na protest proti výstavbě židovských osad v Palestině nevydaly zbrojařům povolení. To ale není případ České republiky.¹⁵

V oblasti kybernetické bezpečnosti se přední světová společnost, izraelská CyberGym, rozhodla přenést do ČR své klíčové know-how a postavit zde svou první komerční tréninkovou arénu v Evropě. Zákazníci se v ní dle společnosti naučí bránit i těm nejsložitějším kybernetickým útokům. Aréna bude stát nedaleko Prahy, kde je v obci Řitka plánováno její otevření na rok 2016.¹⁶

Prezident Zeman je známý svou neochvějnou podporou Izraele prakticky všude, kde k tomu má posluchače. Krátce po příjezdu z Jordánska a dalších arabských zemí Blízkého východu, vystoupil v březnu 2015 na konferenci proizraelské konzervativní lobby AIPAC (Americko-izraelský výbor pro veřejné záležitosti), na jehož pozvání do USA dorazil. Sklidil velké ovace za to, když prohlásil: „*Znáte ten známý slogan: Ich bin ein Berliner. Nyní musíme všichni říci: Jsem Žid.*“ Moderátor se ho následně zeptal, proč ČR tak podporuje Izrael. „*Velmi jednoduchá otázka a velmi jednoduchá odpověď. Protože máme stejnou historii. Byli jsme obklopeni nepřáteli, diktaturami.*

Bývalé Československo bylo jediným ostrovem demokracie v srdci Evropy,“ řekl Zeman.¹⁷

Na závěr této podkapitoly lze zmínit i zajímavost, že v Jeruzalémě byla v říjnu 2015 na připomínku 25. výročí obnovení vztahů Izraele s tehdejší Československem pojmenována jedna z místních zahrad na rohu důležité komunikace Hebron Road po Václavu Havlovi. Odhalen byl také podpis Václava Havla v lobby nejslavnějšího izraelského hotelu King David. V areálu telavivské univerzity byla rovněž odhalena La-
vička Václava Havla.¹⁸

Česká diplomacie vůči Sýrii a Libanonu

Pro ČR byla Sýrie před vypuknutím konfliktu na jaře roku 2011 jednou z klíčových zemí v regionu v rámci ekonomické spolupráce. Česká republika plánovala realizovat v Sýrii hned několik projektů. Ozbrojený konflikt nejen že tak překazil tyto snahy, zároveň se stal i bezpečnostní hrozbou pro Izrael, tedy českého partnera v oblasti číslo jedna. Ačkoliv se Izrael a Sýrie nacházely konstantně ve válečném stavu, od posledního významného konfliktu v roce 1973 se hranice mezi oběma státy daly označit za klidné. Ozbrojený konflikt mezi režimem Bašara Asada a nejednotnou opozicí by však mohl bezprostředně ohrozit izraelskou bezpečnost. Jak však již bylo zmíněno výše, ČR nezaujala vůči syrskému konfliktu konzistentní postoj. Sýrie taktéž narušuje bezpečnost dalších sousedících států – Jordánska, Turecka a Libanonu –, které lze jako jedny z mála zemí Blízkého východu považovat za stabilní. Syrský konflikt se tak do velké míry projevil na vztazích ČR k sousedským státům.

Česká velvyslankyně v Damašku Eva Filipi komentovala situaci v Sýrii jako velice nepřehlednou nejen s ohledem na nejednotnost Syrské svobodné armády, ale také na poskytování zkreslených informací jak syrskými, tak i zahraničními médii. Situaci v Sýrii charakterizovala jako sektářské a konfesní boje. Zároveň svým projevem zpochybnila postoje MZV. Připomeňme, že české velvyslanectví v Sýrii průběžně přebralo administrativní činnost za USA a Slovensko, které své ambasády uzavřely.¹⁹

Bohuslav Sobotka na summitu v New Yorku prohlásil, že dohoda o ukončení války v Sýrii musí zahrnovat i tamního prezidenta Asada. K jednotnému boji proti radikálnímu hnutí Islámský stát a k vytvoření mezinárodních protiteroristických sil vyzval ve svém projevu k Valnému shromáždění OSN i prezident Zeman. Ten také během návštěvy Valného shromáždění OSN v New Yorku přišel s informací, že syrská vláda a opozice, které vyjednávají v Ženevě o příměří, mají zájem podepsat závěrečnou deklaraci v Praze. Zároveň však upozornil, že jednání ještě nejsou u konce a nějakou dobu ještě potrvají. Podle Zemana toho syrští zástupci už i začínají říkat „pražská deklarace“. Zemanovo prohlášení potvrdil i syrský prezident B. Asad. Řekl to v rozhovoru s Českou televizí.²⁰ Ministr zahraničních věcí L. Zaorálek se již dříve nechal slyšet, že Česko zastává názor, že u jednacího stolu o budoucnosti Sýrie nesmí chybět ani současný režim. Zaorálek to prohlásil při příležitosti jednání náměstka ministra zahraničních věcí Martina Tlapy se šéfem syrské diplomacie, které se konalo v Damašku.²¹

Prezident uznává, že svou roli v této diplomatické záležitosti sehrál i fakt, že české velvyslanectví v Sýrii v zemi zastupuje zájmy Spojených států. Zároveň upozornil, že

česká velvyslankyně v Sýrii E. Filipi odvádí skvělou práci. Řekl také, že ji kvůli věku nehodlá odvolat. Podle služebního zákona by měli velvyslanci po dosažení sedmdesáti let v úřadu skončit.

Závažným tématem ve spojitosti se Sýrií je nepochybně zmiňovaná migrační krize. Ministr vnitra Milan Chovanec ve snaze omezit hrozící migrační vlnu syrských uprchlíků do Evropy v roce 2015 navrhnul vládě, aby ČR finančně podporovala řešení přímo v Sýrii, popř. v okolních státech, kam se běženci uchylují do bezpečí. Měl by proto vzniknout program „na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů“. Z vládní rozpočtové rezervy by na jeho konto mělo pro začátek odejít 100 mil. Kč. V dalších letech by se tato částka měla stát součástí rozpočtu resortu vnitra. Návrhem se zabývala vláda.²²

Prezident Zeman se k otázce přijímání uprchlíky vyjádřil ve smyslu, že přijmout v České republice uprchlíky ze Sýrie by nebylo šťastným řešením. Podpořil ale humanitární pomoc na území jejich státu nebo v sousedních zemích. Zároveň zopakoval, že ti, kdo se nedokáží adaptovat na pravidla hostitelské země, by tuto zemi měli opustit.²³ Vláda ČR i přesto v roce 2015 schválila přijetí syrských uprchlíků. Přesněji se jednalo o patnáct rodin, čítajících maximálně sedmdesát Syřanů.²⁴ Uprchlíkům, které ministerstvo vybralo, měl být v České republice udělen azyl a nemocné děti se měli léčit ve Fakultní nemocnici Motol.²⁵ V průběhu roku tak již připutovali první syrští uprchlíci. Podle ministerstva vnitra prošly všechny osoby důkladnou bezpečnostní prověrkou.

České humanitární organizace působící na Blízkém východě nicméně rozhodnutí vlády přijmout do Česka pouhých sedmdesát uprchlíků ze Sýrie považovaly za ostudné. Organizace to uvedly ve společném prohlášení vydaném ke čtvrtému výročí rozpoutání konfliktu v Sýrii. Česko má podle nich kapacity na přijetí mnohem více uprchlíků, za optimální by považovaly zhruba tisíc lidí.²⁶

Ministr zahraničních věcí L. Zaorálek schválil dotace ve výši celkem 15 mil. Kč na pomoc lidem z Iráku a Sýrie postižených boji. Peníze poslouží na nákup potřebných věcí, ale třeba i na vzdělávání. Oznámilo to ministerstvo v tiskové zprávě. Dotace podpoří projekty neziskových organizací. Pomoc pro obyvatele Sýrie budou mít na starosti rovněž evangelická církev a charita a spolu s nimi Člověk v tísni. „Projekty organizací Člověk v tísni a Charita ČR se zaměřují na materiální, zdravotnickou, psychosociální a vzdělávací pomoc uvnitř Sýrie, zatímco projekt Diakonie Českobratrské církve evangelické podpoří syrské uprchlíky v Jordánsku,“ oznámil úřad.

Česká vláda již dříve odsouhlasila např. udělení azylu vybraným uprchlíkům ze Sýrie a léčení syrských dětí v tuzemských nemocnicích. Čeští lékaři zase v rámci humanitárního programu MEDEVAC operovali syrské uprchlíky v Jordánsku.²⁷

Připomeňme, že ČR se již během roku 2012 zapojila do humanitární pomoci na podporu syrským uprchlíkům. Poskytla 3 mil. Kč misi OSN pro uprchlíky UNHCR a 3,5 mil. Kč Mezinárodnímu výboru Červeného kříže. Na podzim pak vyčlenila dalších 7,5 mil. Kč na humanitární projekty pro syrské uprchlíky žijící na území Jordánska. MZV zároveň i nadále podporovalo program MEDEVAC, zaměřující se na ošetření a evakuaci (nejen) syrských uprchlíků.²⁸

Česká republika a Jordánsko

Jak již bylo řečeno výše, i přes stávající krizi na Blízkém východě je Jordánsko jednou z mála zemí regionu, které lze označit za stabilní. I Jordánsko se však potýká s dopady ozbrojeného konfliktu v Sýrii a Iráku, především pak s masivním přílivem uprchlíků. Jordánsko se mimochodem rovněž podílí na vojenských akcích proti Islámskému státu, ty země ještě zintenzivnila poté, co Islámský stát zveřejnil nahrávku s upálením jordánského pilota.

V roce 2015 došlo k několika důležitým setkáním mezi českými vrcholnými představiteli a jejich jordánskými protějšky. Zemi navštívil premiér Sobotka, který se setkal s králem Abdalláhem II. a premiérem Abdalláhem Ansúrem. Během své návštěvy měl český premiér možnost navštívit uprchlický tábor Zaatarí. Právě boj s tzv. ISIS a uprchlická krize byly dvěma hlavními body Sobotkovy návštěvy.

Sobotka při své návštěvě nabídl Jordánsku pomoc v hodnotě 100 mil. Kč na zvládnutí uprchlické krize.²⁹ Tato pomoc by měla být realizována až v roce 2016. V roce 2015 Česko vyčlenilo na pomoc Jordánsku zhruba 80 mil. Kč, 45 mil. Kč šlo na rozvoj infrastruktury v Zaatarí. Připomeňme, že v letech 2012 až 2014 poskytla ČR na humanitární pomoc syrským uprchlíkům v Jordánsku zhruba 30 mil. Kč. Premiér Sobotka nabídl i lékařskou pomoc a výcvik jordánských vojáků. Již před svou návštěvou uvedl, že v Jordánsku budou ještě v roce 2015 působit dva české lékařské týmy v rámci programu MEDEVAC. V tomto programu bylo od roku 2014 do Jordánska vysláno celkem dvanáct civilních lékařských týmů, jež ve spolupráci s místními partnery uskutečnily dohromady 224 operací.³⁰

Jordánsko v roce 2015 navštívil i český prezident. Ten při své návštěvě Ammánu podpořil Jordánsko v boji proti tzv. ISIS a prohlásil, že Česko je připraveno se podílet na společné akci proti extremistům. Předseda jordánské vlády A. Ansúr na recepci českého velvyslanectví poznamenal, že boj proti tzv. ISIS není pouze bojem Jordánska a států na Blízkém východě, ale celosvětovou záležitostí. Podotkl, že islám je rukojmím terorismu, a odmítl jednostranný pohled na toto náboženství. Český prezident během své návštěvy poznamenal, že po válce by se měla prohloubit ekonomická spolupráce a Česko, které do země vyvážá zbraně i stroje, by se mělo podílet na výstavbě první jordánské jaderné elektrárny.³¹ Předpokládá to memorandum podepsané během prezidentovy návštěvy. Obě země rovněž připravily dohodu o vzájemné energetické spolupráci.³²

V podobném duchu se k ekonomickým vztahům mezi oběma zeměmi vyjádřil i viceprezident Hospodářské komory České republiky Michal Štefl. Ten přijal místopředsedu parlamentu Jordánského hášimovského království J. E. Chalíla Atieha i s delegací. Ch. Atieh vyzval české firmy k účasti na jordánských tendrech. Viceprezident Štefl připomněl průmyslovou a technologickou tradici České republiky a při setkání na půdě Hospodářské komory ČR místopředsedovi jordánskému parlamentu připomněl, že české a jordánské firmy dlouhodobě spolupracují. V návaznosti na tento fakt ale také upozornil, že potenciál obchodní výměny mezi Českou republikou a Jordánským hášimovským královstvím je značně nevyužitý.³³

Prezident Zeman rovněž oznámil, že Česko zřejmě vyšle do Jordánska polní nemocnici na pomoc uprchlíkům. Generální štáb ČR však o záměru neměl žádné infor-

mace. Podle jeho mluvčí Jany Růžičkové se v případě politického záměru musí zpracovat důkladná analýza. Přípravy by trvaly měsíce, náklady by dosahovaly stamilionů.

Polní nemocnici tvoří stany a kontejnery, ve kterých jsou umístěny např. operační sály, lékárna či stomatologická ordinace. Nemocnice nabízí péči na úrovni okresní nemocnice. Česká republika nasadila polní nemocnici naposledy v letech 2007 a 2008 v Afghánistánu, od té doby v zemi působí deset až patnáct členů polních chirurgických týmů.³⁴

V roce 2015 začala jako již tradičně desítka českých armádních instruktorů v Ammánu školit jordánské vojáky v boji proti chemickým zbraním. Pyrotechnici a chemici přijeli v době, kdy v zemi rostou obavy z teroristických útoků tzv. ISIS. Česká armáda je v Jordánsku už potřetí, výcvik plánuje i na rok 2016.³⁵ Výměnou za českou pomoc při výcviku jordánských vojáků by mohli čeští specialisté cvičit v pouštních podmínkách Jordánska. Po jednání s jordánským premiérem A. Ansúrem to řekl předseda české vlády. Česko spolupracuje s Jordánskem na výcviku jeho vojáků už řadu let. Příslušníci jordánských ozbrojených sil se cvičí v České republice a do Jordánska každý rok přijíždí tým českých instruktorů. Podle Sobotky česká vláda uvažuje o spolupráci s Jordánskem také při výcviku specializovaných jednotek. Jejím členům by to mělo být prospěšné hned ze dvou důležitých důvodů. Jednak by se seznámili s přírodními podmínkami v poušti, jednak by také mohli lépe poznat tamní kulturní prostředí.³⁶

Česká republika a Egypt

Egyptská arabská republika je i nadále jedním ze stěžejních partnerů ČR na Blízkém východě. I přes komplikovanou porevoluční situaci, obchodní spolupráce obou zemí nadále pokračuje. Kromě roku 2011, kdy došlo ke stagnaci vzájemného obchodu, obě země dlouhodobě projevují značný zájem o prohlubování spolupráce. Tento trend je i nadále posilován vzájemnými oficiálními návštěvami. V roce 2015 navštívil ČR egyptský náměstek ministra zahraničních věcí Sámeh Šukrí. Během své návštěvy se setkal se svým resortním kolegou L. Zaorálkem a ministrem průmyslu a obchodu Janem Mládkem, se kterými projednával možné posílení vzájemné obchodní spolupráce.³⁷ V roce 2015 pak převzal prezident Miloš Zeman pověřovací listinu nového egyptského velvyslance Abd ar-Rahmána Saláhaddína.³⁸

Ke znovuposílení vzájemného obchodu došlo díky částečné stabilizaci na egyptské politické scéně po revoluci Arabského jara. V roce 2013 byl vojenským převratem sesazen egyptský prezident Muhammad Mursí a Muslimské bratrstvo, které oficiálně vyhrálo porevoluční volby, bylo postaveno mimo zákon. Do čela státu se znovu postavila armáda, která řídila politické dění v předrevolučním Egyptě. V roce 2014 byl pak zvolen egyptským prezidentem armádní generál Abdel Fattah el-Sísí. Přestože v Egyptě došlo k nastolení „starého pořádku“, bezpečnostní situace i nadále zůstává komplikovaná. Armáda podniká brutální zásahy proti opozici, především pak členům Muslimského bratrstva.

V reakci na armádní brutalitu a potlačování osobních práv a svobod došlo i v roce 2015 k řadě teroristických útoků zaměřených především na vládní cíle. Jak vyplývá ze stanoviska MZV ČR, nejhorší bezpečnostní situace i nadále panuje na severu Si-

najského poloostrova, který je dlouhodobým útočištěm nejen egyptských islamistů. V říjnu 2015 se na Sinaji zřítil ruský letoun Metrojet 9268. Při pádu zahynulo všech 224 cestujících. Letoun patřící ruským aerolinkám putoval z egyptského rekreačního letoviska Šarm el-Šejchu do Petrohradu.³⁹ Podle rusko-egyptského vyšetřovacího týmu se jednalo o teroristický útok. K útoku se později přihlásil tzv. ISIS. Přestože některé členské země EU přerušily leteckou dopravu na Sinajský poloostrov, ČR k tomuto kroku nepřistoupila.⁴⁰

Na Sinajském poloostrově v roce 2015 i nadále působili čeští vojáci v rámci mise Multinational Force and Observers (MFO), jejímž úkolem je dohlížet nad dodržováním podmínek mírové smlouvy mezi Egyptem a Izraelem.⁴¹ Kromě Sinajského poloostrova další bezpečnostní hrozbu představuje hranice s Libyí. České MZV i nadále varuje před cestami do Egypta a doporučuje cestovat prostřednictvím organizovaných zájezdů.

V reakci na bezpečnostní situaci egyptská vláda upravila v roce 2015 vízovou povinnost pro české občany. Čeští občané, kteří se rozhodnou cestovat do Egypta individuálně, budou muset o vízum do Egypta žádat pouze na egyptské ambasádě v Praze a nebude jim již umožněno získat víza při vstupu do země.⁴²

Prioritním zájmem ČR je i nadále posilování bilaterální hospodářské spolupráce. Egypt patří do skupiny tzv. zájmových států v rámci exportní strategie ČR. V posledních letech byl zaznamenán prudký nárůst českého exportu. V roce 2014 dosáhl český export 450 mil. USD.⁴³ Česká republika se zaměřuje především na oblast strojírenství, energetiky a armádního průmyslu.⁴⁴ Již v roce 2014 byly obnoveny dodávky zbraní do Egypta, které byly pozastaveny v návaznosti na armádní převrat v roce 2013. Za účelem posílení vzájemného obchodu pak agentura CzechTrade uspořádala v Káhiře konferenci Cairo Energy, zaměřenou na zpracování ropy, zemního plynu a obnovitelné energetické zdroje.⁴⁵ V ČR se pak také konala konference Afrika a Blízký východ, jež se z velké části věnovala exportním příležitostem na Blízkém východě, resp. v Egyptě.

Česká diplomacie a státy Arabského poloostrova

V roce 2015 bylo v médiích především hojně diskutováno téma exportu zbraní z České republiky do Saúdské Arábie. Český vývoz vojenského materiálu totiž láme rekordy. V roce 2014 české firmy vyvezly do Saúdské Arábie vojenský materiál za zhruba 1,9 mld. Kč. Tato částka představuje od roku 2005, od kdy ministerstvo průmyslu a obchodu tato data sleduje, rekordní sumu. Oproti roku 2013 došlo k šestinásobnému nárůstu. Více než polovinu českého exportu tvoří nákladní vozidla, jež vyrábí kopřivnická Tatra. Ta má se saúdskou vládou podepsané partnerství z roku 2013. Součástí smlouvy je i výstavba továrny, ve které si Saúdské některé komponenty sami vyrábějí.⁴⁶

Vojenský materiál pochopitelně exportují soukromé společnosti, nikoliv přímo stát. Ministerstvo obchodu a průmyslu však těmto společnostem musí udělovat licenci. O tom se pak musí dohodnout s ministerstvem vnitra, obrany a zahraničních věcí. Vojenský rozpočet Saúdské Arábie představuje zhruba 80 mld. USD, což víceméně odpovídá rozpočtu např. Ruské federace. Není tedy divu, že pro české zbrojařské firmy představuje Saúdská Arábie lukrativní příležitost. Problémem však je, že

zbrojařský byznys se stále více střetává s odporem ze strany západních představitelů, kteří mají výhrady k saúdskému režimu. Česká republika v posledních letech klade mnohem větší důraz na ekonomickou diplomacii, připomeňme ale, že stejně tak deklarovala jako jeden ze základních cílů zahraniční politiky lidská práva. Saúdská Arábie se mj. zapojila do ozbrojeného konfliktu v sousedním Jemenu, saúdský režim je dlouhodobě kritizován za porušování lidských práv, za rok 2015 pak bylo v zemi popraveno kolem 150 lidí atd. Nabízí se tedy otázka, zda by měl Západ podporovat státy takového typu. V roce 2015 bylo toto téma v českém prostředí hojně medializováno a objevila se celá řada polarizovaných názorů. Stejný problém řešila i např. Velká Británie či Německo. Německá tajná služba dokonce prohlásila, že Saúdská Arábie je na nejlepší cestě stát se největším zdrojem nestability v regionu. Německo pak i skutečně přistoupilo k zákazu vývozu zbraní do Saúdské Arábie.⁴⁷

V roce 2015 média také zaujalo vystoupení prezidenta Miloše Zemana na mítinku hnutí, které se projevuje nenávistí k islámu a muslimům. Zvláště Saúdská Arábie tyto výroky bedlivě sleduje. Prezident česko-saúdské obchodní komory Martin Vrba uvedl, že prezidentovy výroky dlouhodobě ovlivňují vztahy mezi ČR a zeměmi Organizace islámské spolupráce (OIC). Čeští velvyslanci v muslimských zemích pak velmi často musí vysvětlovat různé prezidentovy výroky. Vrba také dodal, že české firmy exportující do těchto zemí pocítují ochlazení vztahů zejména na úrovni státních zakázek.⁴⁸ Prezident Zeman svými výroky popudil Saúdskou Arábii již v roce 2014. Český velvyslanec v Rijádu Jiří Slavík se poté musel za prezidentovy výroky omluvit.

Spojené arabské emiráty

Česká republika deklarovala ve své nejnovější koncepci zahraniční politiky z roku 2015 záměr rozvíjet ekonomická partnerství se zeměmi Perského zálivu. Není tedy divu, že Spojené arabské emiráty (SAE) tak figurují v aktuální české exportní strategii jakožto prioritní a zájmová země. V současné době činí český export do Spojených arabských emirátů 800 mil. USD, což je nejvyšší export do mimoevropských oblastí hned po USA, Číně a Japonsku. V současné době tvoří 20 % exportu počítačové komponenty a záznamová zařízení, dalších 20 % telekomunikační přístroje a 10 % skleněné výrobky. Zbylou polovinu vývozu představují desítky položek, z nichž žádná nepřesáhne jednorozměrný podíl na exportu. Kromě toho je také důležitým faktem, že v SAE v současné době sídlí stovky indických, čínských a iránských firem zaměřených na reexport do Asie a Afriky. Stejně tak mají v Emirátech pobočky i významné stavební a technologické firmy působící v celém Perském zálivu, zejména v Saúdské Arábii. SAE tak představují jakousi vstupní bránu pro obchodování s dalšími zeměmi celého Blízkého východu.⁴⁹

Česká republika si je specifického postavení SAE v regionu velmi dobře vědoma a v roce 2015 tak můžeme zaznamenat velmi aktivní přístup ČR vůči SAE, především pak v rámci ekonomické diplomacie. V roce 2015 SAE navštívili hned dva přední představitelé ČR. V únoru to byl prezident Zeman a v listopadu na jeho návštěvu navázal ministr průmyslu a obchodu Mládek. Jeho protějšek, ministr hospodářství Sultán Mansúrí, navštívil ČR již v dubnu. S ministrem Mládkem přijela do SAE i delegace hospodářského výboru Poslanecké sněmovny ČR a také delegace českých podnika-

telů. Během návštěvy se projednávaly především ekonomická témata a nové obchodní možnosti. Celkově byla návštěva velmi kladně hodnocena a výraznou měrou přispěla rozvoji vzájemných ekonomických a obchodních vztahů.⁵⁰

Kromě zmíněných návštěv se Česká republika snaží podporovat české podnikatele i jinými prostředky. Tradičně jako každý rok tak zastupitelský úřad v Abú Dhabí pořádal seminář a workshop pro české firmy. Cílem semináře je získat aktuální informace o ekonomice SAE a nových obchodních a investičních příležitostech.⁵¹

Katar

O Kataru se v roce 2015 hovořilo především ve spojitosti se dvěma unesenými turistkami – Hanou Humpálovou a Antoníí Chrástecovou. Ty před třemi roky zmizely v Pákistánu. K jejich osvobození pak údajně významně přispěl právě emírát Katar, který ČR diskretně oslovila s žádostí o zprostředkování vyjednávání. Katar mj. lokalizoval unesené Češky na jihu Afghánistánu. Podle oficiální verze nakonec propuštění dívek zprostředkovala turecká humanitární organizace IHH. Zdroje *Lidových novin* ovšem hovoří o tom, že za jejich propuštěním stojí právě Katar.⁵²

Česká diplomacie a státy Maghrebu

Oblast Maghrebu, především pak Maroko a Tunisko, se stala v posledních letech významným cílem českých investorů. Zájem ČR o ekonomickou spolupráci stoupl především poté, co obě země uzavřely asociační dohodu s EU a zároveň pak v roce 2008 vstoupily do tzv. Plánu sousedské politiky Evropské unie. Spolupráce Maroka a Tuniska s EU z velké části zaručuje českým investorům vhodné podmínky pro rozvoj investic. EU taktéž v rámci sousedské politiky dohlíží nad aplikací jednotlivých ekonomických reforem, které zajišťují ochranu investorů.

Maroko je i nadále nejstabilnějším státem v oblasti Maghrebu a zároveň se pro ČR jeví i jako vhodný partner k možnému navázání obchodních kontaktů v oblasti trans-saharské Afriky. Ke značnému posílení ekonomické spolupráce mezi ČR a Marokem došlo již v roce 2013, kdy se obě země zavázaly ke spolupráci v oblasti cestovního ruchu podepsáním bilaterální smlouvy. V loňském roce Hospodářská komora (HK) ČR vyslala do Maroka podnikatelskou delegaci v čele s viceprezidentem HK Bořivojem Minářem. V rámci návštěvy české podnikatelské delegace se uskutečnilo česko-marocké podnikatelské fórum. České firmy zároveň měly možnost setkat se s marockými ministry. Marocká strana vyjádřila značný zájem o spolupráci v oblasti cestovního ruchu, energetického průmyslu a zdravotnictví.⁵³ Maroko, které dlouhodobě zaznamenává ekonomický růst a zároveň zaručuje stabilní bezpečnostní situaci, se pro ČR jeví jako strategický obchodní partner oblasti. Česká republika by i nadále měla usilovat o prohlubování vzájemné spolupráce.

Tunisko, které je dlouholetým ekonomickým partnerem ČR v regionu, se i nadále potýká s porevoluční transformací. V roce 2014 se politická situace částečně stabilizovala po zvolení nové vlády a přijetí nové ústavy. V roce 2015 ČR doufala v prohloubení vzájemné spolupráce mezi oběma zeměmi. Za tímto účelem podnikl tuniský ministr zahraničních věcí Taíb Baccúch oficiální návštěvu ČR. S českými zástupci MZV ČR projednával možnou politicko-bezpečnostní spolupráci.⁵⁴ Česká republika

i nadále jeví značný zájem o spolupráci s Tuniskem a považuje jej za stěžejního partnera v oblasti Maghrebu.

Nicméně vztahy s Tuniskem i nadále komplikuje zhoršená bezpečnostní situace, která je zapříčiněna především nestabilní bezpečnostní situací v Libyi. Tunisko v rámci boje proti terorismu úzce spolupracuje s EU. I přes všechna bezpečnostní opatření v roce 2015 došlo v Tunisku k třem teroristickým útokům zaměřeným především na turistické cíle. Komplikovaná bezpečnostní situace by tak dlouhodobě mohla odradit české investory.

Alžírsko, které se v delším období nachází na pokraji občanské války a kde bezpečnostní situace nezaručovala ochranu zahraničních investorů, se v loňském roce rovněž dostalo do zájmu ČR. V rámci snahy o navázání ekonomické spolupráce dokonce do Alžírska zavítali na oficiální návštěvu český ministr zahraničních věcí L. Zaorálek a ministr obrany M. Stropnický. Návštěva ministra Zaorálka byla první oficiální návštěvou českého ministra zahraničních věcí od roku 2002. L. Zaorálek označil Alžírsko za důležitého partnera v oblasti severní Afriky, který je strategický pro nastolení a zachování stability regionu, především pak sousední Libye. Česká republika vyjádřila svůj zájem o posílení spolupráce především v oblasti vojenské spolupráce a o obchod s vojenským materiálem.⁵⁵ V květnu 2015 došlo k podepsání dohody o spolupráci v oblasti obrany. Dohoda je platná na deset let a měla by ČR umožnit posílení hospodářské spolupráce.⁵⁶

Libye se i nadále nachází ve stavu občanské války. Vláda není schopna zajistit kontrolu nad svým územím, a to ani v oblasti hlavního města Tripolisu. Jednotlivé islamistické skupiny, z nichž některé se hlásí k tzv. ISIS, kontrolují některá ropná pole a zároveň se jim podařilo získat značný vojenský materiál z armádních vojenských skladů. Vzhledem k neschopnosti libyjské vlády zajistit kontrolu nad vojenskými sklady, Rada bezpečnosti OSN i nadále trvá na zákazu dovozu zbraní a vojenského materiálu do země, o který libyjská vláda dlouhodobě usiluje. S ohledem na kritickou bezpečnostní situaci ČR již v roce 2014 evakuovala svou ambasádu v Tripolisu, a tak i nadále nemá žádné diplomatické zastoupení v zemi.

V roce 2015 proběhla médii zpráva o únosu českého občana Pavla Hrůzy, který v Libyi pracoval pro maltskou společnost Value Added Oilfield Services. I přes všechna diplomatická úsilí ze strany české vlády se českého občana nepodařilo nalézt.⁵⁷

Komplikovaná bezpečnostní situace v Libyi zároveň ohrožuje stabilitu celého regionu a umožňuje nekontrolovatelný přesun nejen uprchlíků, ale také volný pohyb teroristických skupin, které situace využívají k posílení svého vlivu v oblasti. Právě z obavy nekontrolovatelného přesunu uprchlíků a možné infiltrace teroristických buněk na evropskou půdu, EU schválila vytvoření námořní operace EUNAVFOR-MED (*European Union Naval Force Mediterranean*). Česká republika přislíbila svou pomoc a v roce 2015 se tak do operace EUNAVFOR-MED zapojili tři čeští důstojníci.⁵⁸

Česká diplomacie a Irák

Irák byl Českou republikou chápán jako jedna z prioritních zemí na Blízkém východě, přičemž vyhlídky na vzájemnou spolupráci vypadaly skutečně velmi slibně. Celá si-

tuace je však v současné době naprosto zásadně ovlivněna vážnou bezpečnostní situací, vyvolanou aktivitou teroristické organizace tzv. ISIS, která stále ovládá některé části Iráku. Bezpečnostní situace v zemi pak má samozřejmě velmi zásadní implikace pro podobu celé české zahraniční politiky vůči Iráku. Přestože se její nynější podoba značně liší od představy, jak by mohla vypadat česká zahraniční politika do skončení druhé války v Zálivu, můžeme konstatovat, že Česká republika se rychle přizpůsobila nastalé situaci, ve vztazích s Irákem se snaží aktivně působit a mj. také napomoci k řešení celé situace v zemi.

V souvislostech současné situace v Iráku se česká zahraniční politika především zaměřuje na podporu země v boji proti tzv. ISIS. Český premiér se v září 2015 krátce po skončení summitu proti Islámskému státu, terorismu a násilnému extremismu, konaném na půdě OSN v New Yorku, setkal v iráckým premiérem Hajdarem Abádím. Při bilaterálním setkání premiér Sobotka ujistil svého iráckého protějška, že Česká republika je i nadále připravena aktivně pomáhat v boji proti tzv. ISIS. Roli České republiky v boji proti terorismu ocenil mimochodem i americký viceprezident Joe Biden.⁵⁹

V rámci politiky podpory Iráku proti tzv. ISIS ČR v roce 2015 darovala Iráku objemnou zásilku vojenského materiálu. Přesněji se jednalo o deset milionů nábojů do samopalů a pěti tisíc kusů ručních granátů. Část této zásilky směřovala přímo irácké vládě a část kurdským ozbrojeným silám. Přepravu zásilky zajistila Velká Británie společně s USA. Jedná se přitom již o druhou takovou zásilku. Ta první byla odeslána již koncem roku 2014, kdy ČR darovala 8 milionů nábojů do kulometů a 5 tisíc střel do pancéřovek RPG7. Celková hodnota daru dosahuje téměř 41 mil. Kč.⁶⁰

V roce 2015 přišla česká vláda i s návrhem na darování 7600 samopalů vzor 58. Zhruba polovina z nich je přitom zcela nová. Všechny samopaly pak pocházejí z vyřazených zásob Armády České republiky. Převoz zbraní z České republiky do Iráku by měly zprostředkovat USA.⁶¹

Kromě podpory Iráku v podobě darů však došlo i ke dvěma důležitým obchodním transakcím. Zaprvé, Česká republika konečně dotáhla do konce prodej bitevníků L-159. V březnu 2015 česká vláda odsouhlasila prodej patnácti bitevníků L-159. Samotný obchod zprostředkovala společnost Aero Vodochody, která bitevníky za necelých 800 mil. Kč odkoupila od AČR a následně je, s veškerým servisem, náhradními díly a výcvikem prodala Iráku za 4 mld. Kč. Česká republika byla v minulosti již několikrát k uzavření obchodu velmi blízko, dotáhnout do konce se ho však do té doby nepodařilo. V současné době však Irák nutně potřebuje leteckou podporu proti pozemním jednotkám, což je doména právě bitevníků L-159. V listopadu 2015 pak došlo k předání prvních dvou bitevníků na letišti v Bagdádu, přičemž se počítalo s jejich brzkým nasazením v bojích s tzv. ISIS. Iráčtí piloti, kteří budou stroje pilotovat, prošli výcvikem v České republice.⁶²

Druhý významný obchod zaznamenala společnost Excalibur Army, která uzavřela s iráckou vládou smlouvu na dodávku renovovaných tanků T-72 a obrněných vozidel BVP-1. Celkově jde obchod za stamilióny, který bude realizován v průběhu několika dalších let. Obchod schválila ministerstva zahraničních věcí, vnitra i obrany.⁶³

Kromě dodávek vojenského materiálu se však Česká republika snaží pomáhat Iráku i jinými prostředky. Kromě materiální pomoci ČR rovněž zajišťuje výcvik iráckých pilotů vrtulníků. Smlouva o jejich výcviku byla podepsána již v roce 2014. Státní podnik LOM Praha jej zajišťuje v Centru leteckého výcviku v Pardubicích. Výcvik pilotů by měl trvat minimálně jeden rok.⁶⁴

Stejně tak můžeme v roce 2015 zaznamenat i několik způsobů nevojenské pomoci Iráku ze strany ČR. Ministr L. Zaorálek např. schválil dotaci ve výši 15 mil. Kč pro obyvatele Iráku a Sýrie, postižené ozbrojeným konfliktem. Prostředky by měly posloužit na nákup potřebných věcí, ale také např. na vzdělání, a měly by jít dílem na tři projekty v Iráku a na tři projekty v Sýrii. Realizaci projektů zajišťovaly neziskové organizace Český červený kříž, Diakonie Českobratrské církve evangelické a Charita ČR.⁶⁵

V roce 2015 např. česká vláda odsouhlasila přijetí 153 iráckých uprchlíků. Jedná se o irácké křesťany postižené ozbrojeným konfliktem. Premiér Sobotka prohlásil, že Česká republika se během uprchlických krizí chovala solidárně a jeho vláda v tom hodlá pokračovat. Náklady na přesídlení ponese vláda společně s neziskovým sektorem, většinu nákladů by pak měl zajistit Nadační fond Generace 21.⁶⁶

Česká diplomacie a Írán

Česká zahraniční politika v roce 2015 i nadále pokračovala v prohlubování vztahů s Íránem. Tento trend započal již v roce 2014, kdy se Írán rozhodl odpojit část zařízení na obohacování uranu (ta která obohacovala uran nad 20 %) a stejně tak začal likvidovat zásoby takto obohaceného uranu. To obratem vedlo k uvolnění sankcí ze strany Evropské unie, což otevřelo České republice nové příležitosti, zejména v oblasti obchodu. Připomeňme jen, že v roce 2014 na české politické scéně probíhala poměrně bouřlivá debata o vlivu politiky ochrany lidských práv na export českých firem, kdy jsme mohli zaznamenat velmi polarizované názory napříč celým politickým spektrem. I přes tuto debatu putovala do Íránu v roce 2014 první podnikatelská mise, což můžeme považovat za jasný signál snahy České republiky se s Íránem více sblížit. Po celý rok 2015 je pak pro českou zahraniční politiku vůči Íránu charakteristické aktivní úsilí tyto vztahy nadále prohloubit. Írán představuje skvělé možnosti pro české podnikatele, jelikož společná spolupráce skýtá obrovský potenciál. Rozvoj obchodně-ekonomické spolupráce s Íránem zapadá do koncepce vládou prosazované větší diverzifikace českých exportů.⁶⁷

Velmi důležitým milníkem pro rozvoj vzájemných vztahů se stala dohoda z července 2015, kdy se mezinárodní mocnosti dohodly s Íránem na omezení jeho jaderného programu. Západ přislíbil postupné zrušení ekonomických sankcí, které na Írán v roce 2006 v několika kolech uvalily USA, OSN a Evropská unie, pokud bude Írán dodržovat podmínky smlouvy. V lednu roku 2016 Mezinárodní agentura pro atomovou energii uvedla, že Írán splnil veškeré podmínky dohody, načež USA a EU obratem ohlásily zrušení sankcí.⁶⁸

Důkazem prohlubování vztahů mezi oběma zeměmi je, že v roce 2015 navštívila Írán poslanecká delegace pod vedením místopředsedy Poslanecké sněmovny ČR Voj-

těcha Filipa. Hlavním úkolem této delegace bylo zlepšení vztahů mezi oběma zeměmi, obnovení spolupráce a otevření íránského trhu českým firmám. Součástí delegace byli zástupci ministerstva zahraničních věcí a průmyslu a obchodu a dvě desítky zástupců českých firem, jež v Íránu již působí nebo mají o expanzi do Íránu zájem. Během dvoudenní návštěvy se delegace setkala s některými íránskými čelnými představiteli, např. s ministrem průmyslu, obchodu a důlního průmyslu a ministrem pro ekonomické záležitosti a finance. Delegace se rovněž zúčastnila česko-íránského fóra, jehož cílem bylo navázat kontakty mezi českými a íránskými podnikateli. Írán chystá investice za stovky milionů dolarů a českým podnikatelům se tak nabízí skvělá příležitost se v zemi angažovat. Oblastí pro spolupráci se nabízí celá řada.⁶⁹

Kromě výše zmíněné delegace navštívil Írán v září 2015 i ministr zahraničních věcí ČR L. Zorálek. Ten v Isfahánu zahájil podnikatelské fórum, kde se zástupci českých firem pokoušeli najít nové obchodní partnery. Během své návštěvy se Zorálek rovněž sešel se svým íránským protějškem, Mohammadem Džavádem Zarífem, který prohlásil, že se jedná o nový začátek ve vzájemných vztazích. Zaríf rovněž vyjádřil přání, že se díky větší ekonomické spolupráci zjednoduší i vztahy na politické úrovni. Zorálkova návštěva podle něj usnadní vzájemné kontakty. Kromě bilaterálních témat ministři hovořili i o bezpečnostní situaci na Blízkém východě, migrační vlně a terorismu, včetně tzv. ISIS. Na závěr své návštěvy se Zorálek setkal i s íránským prezidentem Hasanem Rúháním, v rozhovoru se zaměřili na stejná témata. Český ministr zahraničních věcí po jednání prohlásil, že pokud chceme řešit migrační krizi, je potřeba se zaměřit na její příčiny, tedy na konflikty v Iráku a Sýrii. Podle Zorálka není sama Evropa schopná situaci v Sýrii změnit. Právě Írán by proto měl sehrát při řešení této krize klíčovou úlohu.⁷⁰

Současná situace v Íránu a zejména zrušení sankcí ze strany USA a EU představují pro Českou republiku skvělou příležitost pro obnovení vazeb obou zemí. Historicky měl Írán poměrně silné vazby na bývalé Československo, které platilo za stálého obchodního partnera země. České společnosti tak mají v Íránu stále velmi dobrý zvuk.⁷¹ Pro rozvoj obchodních vztahů mezi oběma zeměmi je důležité, že na konci dubna byla v Praze podepsána smlouva o zamezení dvojího zdanění a zabránění únikům na daních z příjmů.⁷² Stejně tak je velmi důležitou pomocí pro české vývozce, že Exportní a garanční pojišťovna (EGAP) opět začala pojišťovat export do Íránu. Významně se tím sníží rizika pro tuzemské firmy, jež se chtějí se svými produkty na tamním trhu uplatnit.⁷³

Jak již bylo řečeno, česko-íránské obchodní vztahy mají dlouhou tradici. Tyto vztahy však značně utrpěly nejen sankcemi uvalenými na Írán, ale také „tichým embargem“ ze strany Íránu, které bylo „uvrženo“ v letech 2003 až 2007 kvůli Íránci kritizovanému perskému vysílání Rádía Svobodná Evropa/Rádío Evropa (RFE) z Prahy. Zatímco ještě v roce 2010 dosahovala hodnota českého vývozu do Íránu 1,8 mld. Kč, v roce 2014 se vyvezlo zboží jen za 564 mil. Kč.⁷⁴

Zmíněné vysílání je jedním z témat, které vztahy obou zemí dlouhodobě zatěžuje. Právě kvůli němu Írán v roce 1998 odvolal svého velvyslance z Prahy. Ministr zahraničních věcí Zorálek prohlásil, že samotná jednání při jeho návštěvě byla velmi vstřícná, avšak o tomto tématu se nemluvílo.⁷⁵ Právě znovuoobnovení diploma-

tických vztahů obou zemí na úrovni velvyslanců se jeví jako další z logických kroků při restartu vzájemných vztahů.

České republika a Afghánistán

Afghánistán patří dlouhodobě k prioritám české zahraniční politiky. Připomeňme jen, že k 1. 1. 2015 byla oficiálně ukončena mise NATO ISAF v Afghánistánu a byla nahrazena misí Resolute Support. Aliance tedy v Afghánistánu i nadále udržuje vojenskou přítomnost. Česká republika do této mise přispívá především strážní rotou, jež působí na strategicky důležité základně v Bagramu, leteckým poradním týmem a polním chirurgickým týmem. Velitelství Úkolového uskupení Armády ČR je dislokováno na základně v Kábulu. Česká republika má rovněž zastoupení na velitelstvích mise Resolute Support v Bagramu a Kábulu. Celkem působí v Afghánistánu necelých tři sta českých vojáků. S tímto příspěvkem se Česko řadí mezi deset největších přispěvatelů do této mise.⁷⁶

V roce 2015 jednal o setrvání českých vojáků v zemi premiér Bohuslav Sobotka s generálním tajemníkem NATO Jensem Stoltenbergem. Česká armáda má schválenou misi v Afghánistánu do konce roku 2016, premiér Sobotka však po jednání oznámil, že ČR by se měla v Afghánistánu angažovat i po roce 2016.⁷⁷ Česká republika se tak snaží naplňovat své alianční závazky a aktivně se podílet na boji proti terorismu.

V srpnu 2015 vláda ČR schválila využití 40 mil. Kč určených na pomoc Afghánistánu. Polovinu z této částky by měl dostat Afghánský rekonstrukční fond, který spravuje Světová banka, přičemž peníze by měly jít na rozvojové programy. Ty jsou zaměřené na vzdělávání, zdravotnictví, zemědělství, rozvoj venkova, budování infrastruktury a dobré vládnutí. Tedy oblasti, kde má ČR expertizu a kde existuje i zájem českých ekonomických subjektů o přímou účast na realizaci projektů. Druhá polovina peněz by měla být využita pro rozvoj afghánských bezpečnostních sil. Připomeňme, že ČR poskytuje Afghánistánu finanční pomoc každoročně, přičemž plán na tuto pomoc byl vládou ČR přijat již v roce 2012, kdy byla k této pomoci vyzvána. USA tehdy požadovaly podporu pro Afghánistán až do roku 2024. Česká republika se však stejně jako většina přispívajících zemí zavázala k pomoci pouze do roku 2017 s tím, že o prodloužení pomoci rozhodne později.⁷⁸

Podle výše zmíněného plánu by Česká republika do konce roku 2017 měla darovat Afghánistánu 140 mil. Kč. Z toho 80 mil. Kč by mělo jít na podporu rozvojových programů a 60 mil. Kč na posílení bezpečnostních složek. Podle L. Zorálka se Česká republika k této finanční pomoci zavázala již v minulosti na různých bezpečnostních konferencích. Naplnila tak svůj slib pomáhat lidem v zemích, odkud do Evropy proudí nejvíce lidí. Ministr Zorálek pak prohlásil, že je důležité, aby se ČR angažovala preventivně a přímo v místech zdrojů problémů. Již dříve prohlásil, že Česká republika je připravena prostřednictvím různých rozvojových programů pomáhat udržet lidi v jejich vlasti. Tato slova potvrdil i premiér B. Sobotka, který se vyjádřil v tom smyslu, že je důležité, aby země původu migrace byly schopné ochránit životy a majetek svých občanů a nabídnout jim perspektivu důstojného života, aby se jejich obyvatelé nesnažili ze země utíkat.⁷⁹

BLÍZKÝ VÝCHOD, STŘEDOMŘÍ A AFGHÁNISTÁN V ČESKÉ ZAHRA NIČNÍ POLITICE: IDENTIFIKACE A CHARAKTERISTIKA KLÍČOVÝCH AKTÉRŮ

Česká republika se v roce 2015 v rámci Blízkého východu sice – podobně jako v uplynulých letech – prioritně orientovala na Stát Izrael, avšak musela reagovat i na další výzvy ve stále méně stabilní oblasti. Posílily tak např. vztahy s Jordánskem, které hraje v oblasti v blízkosti destabilizovaných zemí jako Sýrie a Irák (a částečně i Libanon) velmi důležitou úlohu. Vláda premiéra Sobotky zaujímal a vůči Izraeli nadále velmi pozitivní postoj, ale objevily se i určité kritické hlasy na adresu izraelské politiky, hlavně od ministra zahraničních věcí L. Zaorálka, který již krátce po svém zvolení na post ministra avizoval nutnost zaujmout „*vyrovnanější politiku vůči Blízkému východu*“.⁸⁰

Zaorálkův kritický postoj vůči Izraeli se projevil i během jeho návštěvy Izraele v roce 2015, kdy otevřeně kritizoval Izrael za výstavbu izraelských osad na Západním břehu Jordánu a ve východním Jeruzalémě. Naopak nekritický postoj vůči Izraeli nadále zaujímá prezident Zeman, který se ve sledovaném roce setkal s izraelským prezidentem Rivlinem a vyzval k nutnosti prohloubení vzájemné spolupráce.

Kromě posílení vztahů s Jordánskem došlo v roce 2015 také k navázání hlubší spolupráce se zeměmi Maghrebu. Podobně jako Jordánsko, Tunisko a Maroko představují strategické stabilní partnery v oblasti, jež je stále více ohrožována ozbrojenými konflikty v okolních zemích a terorismem. Nově se ČR pokusila prohloubit spolupráci s Alžírskem, které po dlouhou dobu stálo na okraji zájmu české diplomacie. V roce 2015 zavítal do Alžírska nejen ministr zahraničních věcí Zaorálek, ale také ministr obrany Stropnický.

Díky částečné stabilizaci na egyptské politické scéně, ČR v roce 2015 i nadále pokračovala v prohlubování česko-egyptské hospodářské spolupráce a i nadále vnímá Egypt jako jednu z prioritních zájmových zemí regionu.

Afghánistán je tradičně prioritní zemí české zahraniční politiky a vzhledem k tomu, že premiér Sobotka přislíbil nadále spoluúčast českých vojáků v mise Resolute Support, tomu tak i zůstane. V roce 2015 pak došlo k pozitivnímu vývoji v Íránu, čehož Česká republika okamžitě využila k rozvoji nových obchodních kontaktů a vztahy obou zemí se celkově zlepšily. Tento trend by měl v blízké budoucnosti nadále pokračovat, neboť Írán skýtá obrovský ekonomický potenciál. Stejně tak si je ČR velmi dobře vědoma důležitosti postavení SAE na Blízkém východě a snaží se tudíž v zemi angažovat, navazovat obchodní styky a podporovat české společnosti v jejich snahách při proniknutí na tamní trhy.

ZÁVĚR

Zdá se, že česká zahraniční politika začala v roce 2015 o něco komplexněji vnímat realitu situace na Blízkém východě a nedívá se na něj už pouze prizmatem Izraele, jako tomu bylo donedávna. To neznamená, že by česká diplomacie zároveň ani v roce 2015 nepokračovala v posilování česko-izraelského strategického partnerství, které

se mj. projevilo posílením ekonomických vazeb či návštěvou izraelského prezidenta v Praze. Do jisté míry je to přirozený posun, neboť zhoršení bezpečnostní situace na Blízkém východě v posledních letech je bezprecedentní a je zjevné, že je oddělené od Izraele i izraelsko-palestinského konfliktu. Tudíž si ČR musí na Blízkém východě vybudovat i další spojení a informační kanály, které by českou diplomacii mohly lépe vpravit do reality celého regionu a zároveň posílit i ekonomické a další zájmy ČR. Do jisté míry mohou určité posuny s pohledem na Blízký východ souviset i s šéfem současného MZV, jehož názor na tuto oblast je často komplexnější a kritičtější než u řady jeho předchůdců.

Pozornost věnovaná Blízkému východu a souvisejícím tématům jako islám, islamismus, uprchlictví, terorismus atd. v roce 2015 souvisí také s tím, že se ČR – byť ve velmi omezené formě – sama stala aktérem uprchlické krize. Mizivý – přesto zcela asymetricky medializovaný – počet uprchlíků totiž zamířil na české území, nebo ho alespoň použil jako tranzit. Málokterý český občan mohl výše uvedeným tématům v roce 2015 uniknout. Diskuse o nich – často bohužel vzniklé na základě různých mediálních dezinterpretací a neznalosti pojmů – totiž byly takřka všudypřítomné. Například do roku 2015 širší veřejnosti neznámé obskurně-patologické názory na islám entomologa Martina Konvičky se staly součástí jednoho z celonárodních diskurzů tematiky. Tomu Ivím podílem napomohl i prezident Zeman, už dlouho známý svými islamofobními bonmoty (které si ale „jaksi“ ušetřil např. při posilování kontaktů s muslimskými zeměmi, jako např. s Jordánskem) a stojící mj. po boku Konvičky na oficiální připomínce událostí 17. listopadu v roce 2015.⁸¹ Nejen Konvička, ale i řada dalších „vzdělaných lidí s vysokoškolskými tituly“ začala v roce 2015 komentovat blízkovýchodní tematiku, o které do té doby měla zcela minimální povědomí. To vše přispělo do celkově chaotické, povrchní a často i fašizující diskuse na daná témata, do které si někdy přisadili i politici mainstreamových stran, a to jak z prostředí ODS, tak i ČSSD a dalších politických subjektů.

V rámci české zahraniční politiky bylo viditelné pokračování snahy navázat nová partnerství, jež by nahradila ztráty způsobené pády režimů po vlně tzv. Arabského jara. Došlo k dalšímu prohloubení bilaterálních vztahů mezi ČR a Jordánskem. Prezident Zeman podnikl v únoru 2015 oficiální návštěvu Ammánu, při které se zavázal pomoci Jordánsku nejen s problematikou nárůstu syrských uprchlíků, ale zároveň prohloubit spolupráci ekonomickou i bezpečnostní.

Zároveň došlo k navázání nové spolupráce mezi ČR a Alžírskem, které česká diplomacie začala vnímat jako možného strategického hráče pro udržení stability regionu, především pak v souvislosti se sousední Libyí nacházející se ve stavu občanské války, jejíž nestabilita zásadně ohrožuje celý region Maghrebu.

Právě udržení stability regionu by mělo být prioritním cílem české politiky na Blízkém východě. S tím souvisí jednostranné neprotežování některých stran konfliktů a blízkovýchodních aktérů (ať už to jsou Kurdové či jejich regionální a politické frakce). Česká republika by se měla i nadále soustředit na vyváženou politiku vůči regionu a na prohlubování bilaterální spolupráce s jednotlivými zeměmi regionu.

Irák byl pro Českou republiku jednou z prioritních zemí na Blízkém východě a vzhledem k vzájemné spolupráci vypadaly skutečně velmi slibně. Vzápětí však byly

značně ovlivněny závažnou bezpečnostní situací způsobenou probíhajícím ozbrojeným konfliktem. Česká republika však rychle reagovala na tento vývoj a nastalé situaci se velmi dobře přizpůsobila. V roce 2015 tak můžeme sledovat velmi aktivní přístup ČR ve vztahu k Iráku, kdy ČR poskytla Iráku značnou podporu v boji proti tzv. Islámskému státu, ať už ve formě vojenského materiálu, humanitární pomoci nebo např. výcviku iráckých pilotů v ČR. Stejně tak se během roku 2015 podařilo uskutečnit několik důležitých obchodních transakcí, vyzdvihněme hlavně prodej bitevníků L-159, které dlouhodobě provázely problémy.

Podobně se také ČR podařilo reagovat na situaci v Egyptě, který se v roce 2015 postupně vrátil do „předrevolučního“ stavu. Již v roce 2014 ČR obnovila dodávky zbraní do země. Egypt pro ČR i nadále představuje značný ekonomický potenciál. V roce 2015 pak došlo k prohloubení hospodářské spolupráce a ČR se i nadále snaží podporovat proniknutí českých investorů na egyptský trh.

Velmi pozitivně pak musíme hodnotit českou zahraniční politiku vůči Íránu, kde můžeme zaznamenat rovněž velmi aktivní přístup. Česká republika velmi dobře reagovala na aktuální vývoj v zemi a ještě před uvolněním sankcí na začátku roku 2016 vyslala do Íránu několik návštěv českých vrcholných představitelů spolu s obchodními delegacemi, které měly napomoci českým společnostem navázat nové obchodní kontakty. Česká republika přitom má na čem stavět, neboť česko-iránské obchodní vztahy mají tradici a české výrobky mají v Íránu velmi dobrý zvuk. Írán pak nepochybně skýtá obrovský ekonomický potenciál, čehož by se ČR měla snažit využít.

Afghánistán je tradičně jednou z prioritních zemí české zahraniční politiky. Přestože došlo v roce 2015 k oficiálnímu ukončení mise ISAF, v Afghánistánu stále působí koaliční vojáci v rámci mise Resolute Support. Součástí této mise jsou i nadále čeští vojáci, přičemž premiér Sobotka přislíbil českou spoluúčast i do budoucna.

Spojené arabské emiráty v současnosti figurují v české exportní strategii jako prioritní a zájmová země. Česká republika velmi dobře chápe, že SAE jsou v současnosti velmi důležitým obchodním centrem a představují bránu pro obchodování s dalšími zeměmi Blízkého východu. V kontextu toho můžeme velmi pozitivně hodnotit, že ČR se pokouší v zemi angažovat a navazovat nové obchodní kontakty. K tomu mj. přispívá i zastupitelský úřad v Abú Dhabí, který každoročně pořádá semináře a workshopy o aktuálním dění v ekonomice SAE a nových obchodních a investičních příležitostech.

Saúdská Arábie byla v roce 2015 ve spojení s českou zahraniční politikou spojována s výrazným nárůstem exportu českých zbraní do země, který oproti roku 2013 šestinásobně narostl. Medializováno bylo především téma, zda by ČR do Saúdské Arábie – vzhledem k charakteru jejího režimu – měla vůbec nějaké zbraně vyvážet.

Snaha ČR o komplexnější vnímání problematiky Blízkého východu se projevila i na přijetí nové *Koncepce zahraniční politiky ČR*, která i nadále vyzdvihuje důležitost udržení strategického partnerství s Izraelem, ale zároveň se vyslovuje k nutnosti prohlubování vztahů i s jinými zeměmi regionu. Česká zahraniční politika si dala za cíl posílit vztahy se zeměmi Zálivu a oblastí severní Afriky a standardizaci vztahů s Íránskou islámskou republikou. Česká republika se zároveň pokouší o zapojení do mezinárodní spolupráce s cílem udržení bezpečnostní stability regionu. Tyto cíle se

ve roce 2015 dařilo naplnit, ČR se např. aktivně zapojila do řešení syrské uprchlické krize v rámci spolupráce s Jordánskem. Česká diplomacie taktéž velmi pozitivně reagovala na prohlubující se bezpečnostní krizi v Iráku, kterému poskytla značnou humanitární a vojenskou pomoc. Zároveň došlo k posílení ekonomické spolupráce se SAE a Saúdskou Arábií a oblastí severní Afriky. Jako velmi úspěšnou lze také hodnotit spolupráci ČR a Íránu. Česká republika tak byla v roce 2015 schopna reagovat na komplikovanou situaci v regionu a podařilo se jí značně posílit bilaterální partnerství s blízkovýchodními zeměmi a naplnit cíle koncepce zahraniční politiky.

Poznámky

- ¹ MZV ČR: *Koncepce zahraniční politiky ČR*, 13. 7. 2015.
- ² *Ostrý Zaorálek v Jeruzalémě: Izrael torpéduje mír na Blízkém východě*. ČTK, 8. 6. 2015.
- ³ *Likud slaví. OSN doufá v pokračování mírového procesu*. TÝDEN.cz, 18. 3. 2015. On-line: www.tyden.cz/rubriky/zahranici/asie-a-oceanie/likud-slavi-osn-doufa-v-pokracovani-miroveho-procesu_336713.html.
- ⁴ *Zaorálka šokovala situace v pásmu Gazy*. Právo, 8. 6. 2015.
- ⁵ Česká rozvojová pomoc primárně směřuje do 12 zemí, jejichž rozvoj Česko podporuje dlouhodobě – do Afghánistánu, Bosny a Hercegoviny, Etiopie, Moldavska, Mongolska, Gruzie, Kambodži, Kosova, Palestiny, Srbska, Zambie a na Ukrajinu. *Česká republika bude dál dávat na rozvojovou pomoc aspoň 854 milionů Kč ročně*. Denik.cz, 16. 6. 2015. On-line: www.denik.cz/_domova/cr-bude-dal-davat-na-rozvojovou-pomoc-aspon-854-milionu-kc-rocne-20150616.html.
- ⁶ *Zaorálek: Izrael maří mírový proces*. Právo, 9. 6. 2015.
- ⁷ *Zaorálka šokovala situace v pásmu Gazy*. Právo, 8. 6. 2015.
- ⁸ *Zeman by vyslal vojáky do Libanonu, izraelský prezident mluvil o míru*. iDNES.cz, 21. 10. 2015. On-line: zpravy.idnes.cz/prezident-cr-a-izraele-0vl-/domaci.aspx?c=A151021_151240_domaci_jw.
- ⁹ *Mezinárodní misi v Jeruzalémě Zeman nechce*. Denik.cz, 22. 10. 2015. On-line: www.denik.cz/ze_sвета/mezinarodni-misi-v-jeruzaleme-zeman-nechce-20151022.html.
- ¹⁰ *Obchodní výměna není dostatečná, shodli se Zeman a Rivlin*. TÝDEN.cz, 21. 10. 2015. On-line: www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/obchodni-vymena-neni-dostatecna-shodli-se-zeman-a-rivlin_359723.html.
- ¹¹ *Izraelský velvyslanec děkoval za podporu*. Novinky.cz, 18. 12. 2015.
- ¹² *Vicepremiér Bělobrádek oficiálně představil první vědeckou diplomatku*. Businessinfo.cz, 24. 8. 2015. On-line: www.businessinfo.cz/cs/clanky/vicepremier-belobradek-oficialne-predstavil-prvni-vedeckou-diplomatku-68029.html.
- ¹³ *Výsledkem podnikatelské mise do Izraele jsou také čtyři podepsané smlouvy*. Komora.cz, 5. 1. 2015.
- ¹⁴ *Ministerstvo obrany chce koupit mobilní 3D radary z Izraele. Vládním kontraktem*. Rozhlas.cz, 28. 5. 2015. On-line: www.rozhlas.cz/_zprava/1495092.
- ¹⁵ *Na český arzenál Izraelci stále slyší – i díky veletrhům*. Českatelevize.cz, 4. 6. 2015. On-line: www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/313619-na-cesky-arzenal-izraelci-stale-slysi-i-diky-veletrhum/.
- ¹⁶ *CyberGym míří do Česka*. Ekonomicky-denik.cz, 3. 9. 2015. On-line: ekonomicky-denik.cz/cybergym-miri-do-ceska/.
- ¹⁷ *Zeman parafrázoval Kennedyho a v USA prohlásil: Jsem Žid*. Právo, 3. 3. 2015.
- ¹⁸ *Jeruzalémská zahrada nese ode dneška jméno Václava Havla*. Rozhlas.cz, 26. 10. 2015. On-line: www.rozhlas.cz/_zprava/1547637.

- ¹⁹ Interview s českou velvyslankyní v Damašku Evou Filipi. ČT 24, 27. 8. 2012.
- ²⁰ *Asad si umí představit podpis dohody v Praze*. Právo, 1. 12. 2015.
- ²¹ *Zaorálkův náměstek jednal se syrskými diplomaty. I o poválečné rekonstrukci*. E15.cz, 15. 11. 2015. On-line: zpravy.e15.cz/domaci/politika/zaoralkuv-namestek-jednal-se-syrskymi-diplomaty-i-o-povalecne-rekonstrukci-1246060.
- ²² *Česká vláda se brání migrační vlně ze Sýrie*. Novinky.cz, 9. 1. 2015. On-line: www.novinky.cz/domaci/358266-ceska-vlada-se-brani-migracni-vlne-ze-syrie.html.
- ²³ *Přijetí syrských uprchlíků v ČR Zeman nepovažuje za šťastné*. Českatelevize.cz, 14. 1. 2015. On-line: www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/298207-prijeti-syrskych-uprchliku-v-cr-zeman-nepovazuje-za-stastne/.
- ²⁴ *Vláda schválila přijetí 15 syrských rodin. Na uprchlíky dá 100 milionů*. iDNES.cz, 14. 1. 2015. On-line: zpravy.idnes.cz/vlada-schvalila-prijeti-15-syrskych-rodin-na-uprchliky-da-100-milionu-1dz-/domaci.aspx?c=A150114_105217_domaci_kop.
- ²⁵ *První uprchlíci ze Sýrie přiletěli do Česka, dostanou zde azyl*. iDNES.cz, 12. 10. 2015. On-line: zpravy.idnes.cz/prvni-syrsti-uprchlici-dorazili-do-cr-dxl-/domaci.aspx?c=A151012_175509_domaci_jkk.
- ²⁶ *Humanitární organizace žádají přijetí více uprchlíků ze Sýrie*. E15.cz, 11. 3. 2015. On-line: zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/humanitarni-organizace-zadaji-prijeti-vice-uprchliku-ze-syrie-1170672.
- ²⁷ *Zaorálek schválil několikamilionovou dotaci pro Irák a Sýrii*. TÝDEN.cz, 27. 3. 2015. On-line: www.tyden.cz/rubriky/domaci/zaoralek-schvalil-nekolikamilionovou-dotaci-pro-irak-a-syrii_337745.html.
- ²⁸ MZV ČR: *Současný oficiální postoj ČR k situaci v Sýrii*, 10. 9. 2015.
- ²⁹ *Sobotka poletí do Jordánska. Přijme ho král a navštíví největší uprchlický tábor*. Denik.cz, 21. 10. 2015. On-line: www.denik.cz/z_domova/sobotka-poleti-do-jordanska-setka-se-s-kralem-a-navstivi-uprchlicky-tabor-20151021.html.
- ³⁰ *Sobotka: ČR může dát Jordánsku 100 milionů korun na migrační krizi*. Denik.cz, 24. 10. 2015. On-line: www.denik.cz/z_domova/sobotka-cr-muze-dat-jordansku-100-milionu-korun-na-migracni-krizi-20151024.html.
- ³¹ *Experti z Řeže pomohou Jordánsku se stavbou jaderné elektrárny*. E15.cz, 11. 2. 2015. On-line: zpravy.e15.cz/byznys/prumysl-a-energetika/experti-z-reze-pomohou-jordansku-se-stavbou-jaderne-elektrarny-1161905.
- ³² *Zeman podpořil Jordánsko v boji proti Islámskému státu*. Novinky.cz, 10. 2. 2015. On-line: www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/361280-zeman-podporil-jordansko-v-boji-proti-islamskemu-statu.html.
- ³³ *Zástupci HK ČR diskutovali s místopředsedou jordánského Parlamentu o posílení obchodních vztahů*. Businessinfo.cz, 7. 4. 2015. On-line: www.businessinfo.cz/cs/clanky/zastupci-hk-cr-diskutovali-s-mistopredsedou-jordanskeho-parlamentu-o-posileni-obchodnich-vztahu-63392.html.
- ³⁴ *Zeman oznámil vyslání nemocnice do Jordánska*. Zdn.cz, 19. 2. 2015. On-line: zdravi.e15.cz/denni-zpravy/z-domova/zeman-oznamil-vyslani-nemocnice-do-jordanska-478049.
- ³⁵ *Čeští chemici cvičí kvůli nebezpečí útoku IS vojáky v Jordánsku*. Českatelevize.cz, 15. 10. 2015. On-line: www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1601995-cesti-chemici-cvici-kvuli-nebezpeci-utoku-vojaky-v-jordansku.
- ³⁶ *České speciální jednotky by se mohly cvičit v pouštních podmínkách Jordánska*. Rozhlas.cz, 25. 10. 2015. On-line: www.rozhlas.cz/_zprava/1547202.
- ³⁷ MZV ČR: *Přehled oficiálních návštěv od vzniku ČR*.
- ³⁸ *Prezident ČR: Prezident republiky přijal nové velvyslance*. Hrad.cz, 22. 10. 2015.
- ³⁹ *Na Sinaji havaroval ruský letoun s 224 lidmi na palubě. Nikdo nepřežil*. Českatelevize.cz, 31. 10. 2015. On-line: www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1610907-na-sinaji-havaroval-rusky-letoun-s-224-lidmi-nikdo-neprezil.
- ⁴⁰ *ČR podle Chovance nemá důvod rušit lety do Egypta*. ČTK, 5. 11. 2015.

- ⁴¹ Multinational Forces and Observers. On-line: mfo.org/en.
- ⁴² MZV ČR: *Egypt – aktuální bezpečnostní situace a doporučení*, 23. 9. 2015.
- ⁴³ MZV ČR: *Ministr Zaorálek přijal egyptského ministra zahraničí*, 17. 4. 2015.
- ⁴⁴ *Egyptská ekonomika přežila Arabské jaro*. Euro, 6. 3. 2014. On-line: www.euro.cz/byznys/egyptska-ekonomika-prezila-arabske-jaro-1166951.
- ⁴⁵ CzechTrade: *Společná účast na zahraničních výstavách a veletrzích v Egyptě, Polsku, Indonésii a Holandsku*, 3. 6. 2015. On-line: www.czechtrade.cz/o-czechtrade/reference/czechtrade-media/spolecna-ucast-na-zahranicnich-vystavach-a-veletrzich-v-egypte-polsku-indonesii-a-holandsku-4-6-2015/.
- ⁴⁶ *Tatry a náboje. Čeští zbrojaři objevili Saúdskou Arábii*. Novinky.cz, 15. 12. 2015. On-line: www.novinky.cz/zahranicni/evropa/395351-nemecko-odmitlo-dodat-zbrane-saudske-arabii.html.
- ⁴⁷ Tamtéž.
- ⁴⁸ Anketa. Respekt, 23. 11. 2015, s. 6.
- ⁴⁹ *Obchodní rozcestník na Blízkém východě*. E15, 4. 3. 2015, s. 6. Příloha – Český export.
- ⁵⁰ *Návštěva ministra průmyslu a obchodu pana Jana Mládky ve Spojených arabských emirátech ve dnech 2.–5. 11. 2015*. Bussinessinfo.cz, 12. 11. 2015. On-line: www.businessinfo.cz/cs/clanky/navsteva-ministra-prumyslu-a-obchodu-pana-jana-70845.html.
- ⁵¹ *ZÚ Abú Dhabi uspořádal každoroční seminář a pracovní workshop pro české firmy*. Bussinessinfo.cz, 8. 11. 2015. On-line: www.businessinfo.cz/cs/clanky/zu-abu-dhabi-usporadal-kazdorocni-seminar-a-70702.html.
- ⁵² *Zachránit unesené Česky prý pomohl Katar*. TÝDEN.cz, 30. 3. 2015. On-line: www.tyden.cz/rubriky/domaci/zachranit-unesene-cesky-pry-pomohl-i-katar_337933.html.
- ⁵³ *Hospodářská komora ČR: České firmy se tento týden představí v Maroku*, 18. 2. 2015. On-line: www.komora.cz/aktualni-zpravodajstvi/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2015/clanek-64.aspx.
- ⁵⁴ MZV ČR: *Náměstek Tlapa jednal s ministrem zahraničí Tuniska*, 20. 11. 2015.
- ⁵⁵ MZV ČR: *Ministr Zaorálek při návštěvě Alžírka jednal s nejvyššími představiteli země*, 14. 4. 2015.
- ⁵⁶ *Stropnický podepsal v Alžírsku dohodu o spolupráci v oblasti obrany*. ParlamentniListy.cz, 14. 5. 2015. On-line: www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Stropnicky-podepsal-v-Alziru-dohodu-o-spolupraci-v-oblasti-obrany-375121.
- ⁵⁷ *Pátrání po kucháři uneseném v Libyi pokračuje, posun ale zatím není znát*. Denik.cz, 23. 11. 2015. On-line: www.denik.cz/z_domova/patrani-po-kuchari-unesenem-v-libyi-pokracuje-posun-ale-zatim-neni-znat-20151123-kws8.html.
- ⁵⁸ EUNAVFOR MED Operation Sophia. On-line: www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eunavfor-med/index_en.htm.
- ⁵⁹ *Sobotka ujistil Irák o další spolupráci ČR v boji proti IS*. Denik.cz, 30. 9. 2015. On-line: www.denik.cz/z_domova/sobotka-ujistil-irak-o-dalsi-spolupraci-cr-v-boji-proti-is-20150930.html.
- ⁶⁰ *MO ČR: Do Iráku odletí druhá část munice*. ParlamentniListy.cz, 16. 11. 2015. On-line: www.parlamentnilisty.cz/article.aspx?rubrika=1423&clanek=408540; srov. *Stovky tun střeliva putují do Iráku*. Právo, 19. 11. 2015, s. 3.
- ⁶¹ *Armáda pošle Iráku tisíce samopalů, část jsou možná šmejdy*. Novinky.cz, 29. 12. 2015. On-line: www.novinky.cz/domaci/390375-armada-posle-iraku-tisice-samopalu-cast-jsou-mozna-smejdy.html.
- ⁶² *Irák chce nasadit proti islamistům první L-159*. Právo, 6. 11. 2015, s. 1; www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/304195-alcy-pujdou-do-boje-vlada-schvalila-obchod-s-irakem/; srov. *Prodej L-159 konečně dotažen*. Iráčané už zaplatili. Hospodářské noviny, 3. 8. 2015, s. 3.
- ⁶³ *Česká firma dodává Iráku tanky a obrněnce pro boj s Islámským státem*. Novinky.cz, 6. 2. 2015. On-line: www.novinky.cz/domaci/360976-ceska-firma-dodava-iraku-tanky-a-obrnence-pro-boj-s-islamskym-statem.html.
- ⁶⁴ *V ČR se školí piloti iráckých vrtulníků*. Novinky.cz, 30. 7. 2015. On-line: www.novinky.cz/domaci/376345-v-cr-se-skoli-piloti-irackych-vrtulniku.html.

- ⁶⁵ *Zaorálek schválil několikamilionovou dotaci pro Irák a Sýrii.* TÝDEN.cz, 27. 3. 2015. On-line: www.tyden.cz/rubriky/domaci/zaoralek-schvalil-nekolikamilionovou-dotaci-pro-irak-a-syrii_337745.html.
- ⁶⁶ *Vláda souhlasí s přesídlením 153 uprchlíků z Iráku a Libanonu do ČR.* iDNES.cz, 14. 12. 2015. On-line: zpravy.idnes.cz/vlada-souhlasí-s-presidlenim-153-uprchliku-z-iraku-a-libanonu-do-cr-phw-/domaci.aspx?c=A151214_130820_domaci_kop.
- ⁶⁷ *Podnikatelská mise ČR do Íránu se uskuteční o dva týdny dříve.* Businessinfo.cz. On-line: www.businessinfo.cz/cs/clanky/podnikatelska-mise-hk-cr-do-iranu-se-uskutecni-o-dva-tydny-drive-67409.html.
- ⁶⁸ *USA a EU oznámily zrušení sankcí proti Íránu. Země plní dohodu, dostane se ke 100 miliardám dolarů.* Aktuálně.cz, 17. 1. 2016. On-line: zpravy.aktualne.cz/zahranici/iranu-se-rusi-sankce-dohodu-o-jadernem-programu-splnil-odblo/r-8cec26c2bc9511e584160025900fea04/.
- ⁶⁹ *Poslanecká sněmovna PČR: Zlepšení vztahů a nové možnosti pro české podnikatele, i to jsou výsledky návštěvy české delegace v Íránu,* 17. 4. 2015. On-line: www.psp.cz/sqw/cms.sqw?z=7724.
- ⁷⁰ *Zaorálek představil české firmy na podnikatelském fóru v Íránu.* Denik.cz, 5. 9. 2015. On-line: www.denik.cz/ekonomika/zaoralek-v-iranu-vedl-ceske-firmy-jez-sonduji-teren-pro-obchody-20150905.html; *Zaorálek jednal v ČR s iránským protějškem. ČR navazuje nové vztahy,* Investicniweb.cz. On-line: www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2015/9/6/zaoralek-jednal-s-iranskym-rotejskem-cr-navazuje-nove-vztahy/; *Zaorálek jednal s Rúháním o konfliktech v regionu i o uprchlících.* E15.cz, 7. 9. 2015. On-line: zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/zaoralek-jednal-s-ruhanim-o-konfliktech-v-regionu-i-o-uprchlicich-1225291.
- ⁷¹ *Írán už zaklekl do startovního bloku.* Právo, 29. 9. 2015; Businessinfo.cz. On-line: www.businessinfo.cz/cs/clanky/nova-sance-pro-export-iran-uz-nema-byt-neprobadanym-uzemim-67809.html.
- ⁷² *Senát schválil smlouvu s Íránem o zamezení dvojímu zdanění,* Epravo.cz. On-line: www.epravo.cz/zpravodajstvi/senat-schvalil-smlouvu-s-iranem-o-zamezeni-dvojimu-zdaneni-98692.html.
- ⁷³ *Nová šance pro export: Írán už nemá být neprobádaným územím.* Businessinfo.cz, 19. 8. 2015. On-line: www.businessinfo.cz/cs/clanky/nova-sance-pro-export-iran-uz-nema-byt-neprobadanym-uzemim-67809.html.
- ⁷⁴ *Zaorálek představil české firmy na podnikatelském fóru v Íránu.* Denik.cz, 5. 9. 2015. On-line: www.denik.cz/ekonomika/zaoralek-v-iranu-vedl-ceske-firmy-jez-sonduji-teren-pro-obchody-20150905.html.
- ⁷⁵ *Zaorálek jednal s Rúháním o konfliktech v regionu i o uprchlících,* op. cit.
- ⁷⁶ *MO ČR: Úkolové uskupení AČR v misi Resolute Support Mission.* On-line: www.mise.army.cz/aktualni-mise/ukolove-uskupeni-acr-rs-42409/.
- ⁷⁷ *Česko bude dál pomáhat s Afghánistánem, slíbil Sobotka Alianci.* Zpravy.tiscali.cz, 9. 9. 2015. On-line: zpravy.tiscali.cz/cesko-bude-dal-pomahat-s-afghanistanem-slibil-sobotka-alianci-266309.
- ⁷⁸ *Česko daruje Afghánistánu 140 milionů.* Novinky.cz, 1. 9. 2015. On-line: www.novinky.cz/domaci/378677-cesko-daruje-afghanistanu-140-milionu.html; *Kabinet schválil využití 40 milionů určených na pomoc Afghánistánu.* Denik.cz, 26. 8. 2015. On-line: www.denik.cz/z_domova/kabinet-schvalil-vyuziti-40-milionu-urceny-na-pomoc-afghanistanu-20150826.html.
- ⁷⁹ Tamtéž.
- ⁸⁰ *Zaorálek se s prezidentem neshodl na politice kolem Blízkého východu.* ČTK, 28. 1. 2014.
- ⁸¹ iDNES.cz. On-line: zpravy.idnes.cz/bylo-to-za-hranou-zeman-spolu-s-konvicnou-zaskocil-ceske-ministry-10c-/domaci.aspx?c=A151120_120004_domaci_kop.

Kapitola 12

Francie v české zahraniční politice

Eliška Tomalová

FRANCIE V ČESKÉ ZAHRA NIČNÍ POLITICE: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONTEXT

Již po nástupu Sobotkovy vlády v lednu 2014 bylo patrné, že v kontextu česko-francouzských vztahů dojde k obratu. Francie vnímala pozitivně zejména proevropský kurz české zahraniční politiky, dobré atmosféře vzájemných vztahů napomohla i stranická příslušnost nového premiéra, kdy styky na stranické úrovni s francouzskou Socialistickou stranou (*Parti socialiste*, PS) podpořily další roviny bilaterálních i multilaterálních vztahů. Během roku 2014 se tato tendence potvrdila. Byla doprovázena větší intenzitou návštěv vrcholných představitelů obou zemí: Francii navštívil premiér Bohuslav Sobotka i prezident Miloš Zeman, Prahu francouzský ministr pro evropské záležitosti Thierry Repentin a premiér Manuel Valls, jehož prosincová návštěva byla vyvrcholením celého roku v rovině česko-francouzské spolupráce. Oba premiéři v Praze podepsali *Akční plán na léta 2014–2018*, který je zasazen do Strategického partnerství obou zemí a specifikuje jednotlivé oblasti spolupráce České republiky a Francie.

Rok 2015 ukázal, že na české straně, zejména v rámci ministerstva zahraničních věcí, existuje vůle s Francií spolupracovat více než v minulosti. Tato změna byla nesená především v osobní rovině vyšší administrativy MZV ČR a byla podpořena zmíněnými stranickými kontakty mezi ČSSD a francouzskou PS. V roce 2015 také pokračoval trend vzájemných návštěv na politické i administrativní úrovni, patrný byl rovněž posun v rámci veřejné diplomacie, kdy oba státy zvýšily počet akcí, které byly určeny francouzské i české veřejnosti. Zároveň se ukázalo, že negativní nálady z uplynulých let, jež byly způsobeny událostmi okolo vyřazení francouzské společnosti AREVA z veřejné soutěže na dostavbu jaderné elektrárny Temelín, jsou již minulostí a posttemelínská hořkost v česko-francouzských vztazích je již minulostí.

Politické události nepřinesly v roce 2015 ani na jedné straně zásadní změnu, která by ovlivnila vztahy obou zemí. Jediným předělem tak byly regionální volby ve Francii, které se konaly v prosinci 2015 a ve kterých zaznamenala vítězství francouzská pravice.¹ Česká politická reprezentace se k volbám vyjádřila v kontextu výsledků prvního kola, které naznačovalo možný volební úspěch ultrapravicové Národní fronty.²